

POSTANOWIENIE

Dnia 7 października 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Beata Janiszewska

w sprawie ze skargi A. Z. o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W.

z dnia 18 czerwca 2019 r., sygn. akt V Ca (...), wydanego w sprawie z powództwa Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej "(...)" w upadłości likwidacyjnej w G. przeciwko A. Z.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 7 października 2020 r.,

1. odrzuca skargę,

2. zasądza od A. Z. na rzecz Syndyka masy upadłości Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej "(...)" w upadłości likwidacyjnej w G. kwotę 1800 (jeden tysiąc osiemset) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania skargowego.

UZASADNIENIE

Pozwany A. Z. wniósł o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w W. Podniósł przy tym m.in., że „pozwany wyczerpał tok procesu, a więc nabył prawo do wniesienia przedmiotowej skargi”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga podlegała odrzuceniu.

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, którego celem jest uzyskanie prejudykatu umożliwiającego dochodzenie od Skarbu Państwa roszczeń odszkodowawczych za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej. Dostęp do niej jest limitowany przez postawienie skarżącemu wymagania, aby uczynił wszystko, co było i jest możliwe, by nie dopuścić do powstania szkody. Innymi słowy obowiązkiem strony jest wykorzystanie wszystkich istniejących w systemie środków prawnych i dopiero ich bezskuteczność (lub niedopuszczalność ich wniesienia) może, w wypadku wystąpienia szkody, uzasadniać powstanie odpowiedzialności Skarbu Państwa.

Środek zaskarżenia, o którym mowa w art. 424¹ § 1 k.p.c., ma wysoce sformalizowany charakter. Obligatoryjne elementy skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia wymienione zostały w art. 424⁵ § 1 i 2 k.p.c. W pierwszym z przywołanych przepisów zostały enumeratywnie wymienione elementy konstrukcyjne omawianej skargi. Pominięcie któregoś z nich skutkuje odrzuceniem tego środka zaskarżenia - bez wzywania do uzupełnienia stwierdzonych braków (art. 424⁸ § 1 k.p.c.).

Wśród wymagań formalnych skargi mieści się m.in. „przytoczenie jej podstaw oraz ich uzasadnienie” (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.) oraz „wskazanie przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny” (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.). Są to wymagania niezależne od siebie i odrębne, toteż każdemu z nich skarżący powinien uczynić zadość dzięki odpowiedniemu ukształtowaniu treści skargi (postanowienia Sąd Najwyższego: z 20 lipca 2005 r., IV CNP 1/05, z 7 sierpnia 2012 r., III CNP 14/12 oraz z 27 lutego 2017 r., IV CNP 51/16).

Skarga wniesiona przez A. Z. nie zawiera wskazania przepisu prawa, z którym zaskarżony wyrok jest niezgodny, czyli wymagania określonego w art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c. Nie jest w tym punkcie wystarczające stwierdzenie, że „zaskarżone orzeczenie narusza podstawowy porządek prawa w postaci kontrydiktoryjności [...]”. W celu spełnienia przytoczonego wymagania konstrukcyjnego wnoszący skargę powinien bowiem przytoczyć konkretny przepis. Wprawdzie skarga zawiera zarzuty naruszenia norm wynikających z bliżej określonych przepisów, jednak, o

czym była uprzednio mowa, art. 424⁵ § 1 k.p.c. wyraźnie odróżnia wymaganie przytoczenia podstaw skargi oraz ich uzasadnienia (art. 424⁵ § 1 pkt 2 k.p.c.) od wskazania przepisu, z którym zaskarżone orzeczenie jest niezgodne (art. 424⁵ § 1 pkt 3 k.p.c.).

W korelacji z przedstawioną na wstępie naturą i funkcją skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia pozostaje wynikające z art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. wymaganie konstrukcyjne, aby skarga zawierała wykazanie, że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, a ponadto, gdy skargę wniesiono, stosując art. 424¹ § 2 k.p.c., że występuje wyjątkowy wypadek uzasadniający wniesienie skargi. Ponadto zgodnie z art. 424⁸ § 2 k.p.c. podstawa do odrzucenia skargi występuje m.in. wówczas, gdy zmiana zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych była lub jest możliwa, tzn. obiektywnie występuje lub występowała możliwość takiej zmiany.

Pierwsza z przytoczonych podstaw odrzucenia omawianego środka zaskarżenia odnosi się do samej treści skargi, przy czym w art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. prawodawca nie poprzestał na kryterium wskazania niemożliwości wzruszenia kwestionowanego orzeczenia, lecz postawił dalej idące wymaganie „wykazania” takiej okoliczności, czyli przedstawienia wywodu, stosownie do okoliczności także wspartego przedłożeniem stosownych materiałów, z których ma wynikać wniosek o niemożliwości wzruszenia orzeczenia w drodze innych środków prawnych. Druga natomiast z ww. podstaw odrzucenia skargi dotyczy oceny możliwości zmiany zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych i oznacza, że Sąd jest zobligowany każdorazowo zbadać, czy obiektywnie taka zmiana była lub jest możliwa.

Skarżący ograniczył się do stwierdzenia, że „wyczerpał tok procesu, a więc nabył prawo do wniesienia przedmiotowej skargi”. Takie oświadczenie nie może zostać uznane za „wykazanie” w rozumieniu art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c., że wzruszenie zaskarżonego wyroku w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe. Stwierdzenie, że wyczerpano tok procesu, oznacza jedynie, że skarżący skorzystał z prawa do apelacji. Nie odniósł się on jednak w ogóle do kwestii możliwości skorzystania z nadzwyczajnych środków zaskarżenia,

w szczególności skargi kasacyjnej oraz skargi o wznowienie postępowania, i nie przedstawił argumentacji świadczącej o tym, że w niniejszej sprawie środki te mu nie przysługiwały. Tymczasem wykładnia art. 424⁵ § 1 pkt 5 k.p.c. prowadzi do wniosku, że rolą skarżącego jest przekonanie Sądu, iż wyłącznie skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia stwarza możliwość usunięcia stanu pokrzywdzenia wydanym w sprawie orzeczeniem.

Zgodnie z aktualnym stanowiskiem orzecznictwa skuteczne wniesienie skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia jest wykluczone w sprawach, w których możliwe jest wystąpienie ze skargą nadzwyczajną, o której mowa w art. 89 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 825 z późn. zm.). Skarżący pominął odniesienie się do tego środka zaskarżenia, co stanowiło samoistną podstawę do odrzucenia przedmiotowej skargi (postanowienia Sądu Najwyższego z: 30 sierpnia 2018 r., III CNP 9/18, 20 grudnia 2018 r., III CNP 19/18, 10 stycznia 2019 r., II CNP 2/18, 11 stycznia 2019 r., II CNP 53/18).

W związku z powyższym przedmiotowa skarga nie spełniła wymagań konstrukcyjnych stawianych środkowi zaskarżenia tego rodzaju, wobec czego na podstawie art. 424⁸ § 1 k.p.c. orzeczono, jak w sentencji postanowienia. O kosztach rozstrzygnięto na podstawie § 10 ust. 5 pkt 2 w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 z późn. zm.).